A°. 1843. N°. 212.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden.

DONDERDAG 26 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is van *een* tot vijf regels *f* 1,00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

De beraadslaging der Kamer over het besluit van benoeming van den generaal der artillerie DE LA SARRAZ tot minister van buitenlandsche zaken.

Op nieuw is bij deze gelegenheid de vraag ter sprake gebragt, of besluiten, bij welke ministers benoemd worden, de mede-onderteekening van eenen minister behoeven.

Niemand twijfelt aan de noodzakelijkheid. Ook hier behoort de minister te worden aangewezen, die zich daarvoor aansprakelijk stelt; opdat, zoo bij dat besluit de grondwet geschonden mogt zijn, men weten zou wien men aanspreken moet.

Eene andere vraag is het, of de grondwet dit wel uitdrukt; of zij niet integendeel woorden gebezigd heeft, welke in dat geval zoodanige mede-onderteekening schijnen uit te sluiten?

Artikel 75 der grondwet stelt de hoofden van ministeriële departementen alleen voor daden verantwoordelijk, welke zij òf verrigt hebben, òf tot welker daarstelling of uitvoering zij zullen hebben *medegewerkt*. Bij de benoeming van eenen minister kan men van geene *medewerking* der overige ministers spreken. Artikel 76 der grondwet vordert de mede-onderteekening der koninklijke besluiten ook alleen van die ministers, *tot welker departement de beschikking behoort*. Tot wiens departement behoort nu de benoeming van eenen minister?

Dit gebrek der grondwet heeft eenige leden op nieuw verleid, om te trachten, zonder herziening, de grondwet te verbeteren.

In 1840 had de Kamer beter gedaan wat meer fermiteit te toonen en met geene zoo gebrekkige herziening genoegen te nemen, dan dat zij het zich thans tot verdienste zou willen laten aanrekenen, wanneer zij de eene bepaling voor, de andere na zoo lang plooide en wrong, totdat zij het tegendeel zou schijnen te stellen van hetgeen zij werkelijk doet. Zij behoort zich thans te troosten met het: *tu l'as voulu, Dandin!*

De beraadslagingen waren intusschen opmerkelijk door de vreemde gronden, welke van wederszijde aangevoerd werden; vooral wederom zoo door de heeren VAN DAM VAN ISSELT en SCHOONEVELD, als door den minister VAN HALL.

De heer SCHOONEVELD hield eene gemoedelijke aanspraak, om de Kamer te overtuigen van het gewigt der zaak. Doch dit hielp niet veel, zoo lang hij niet verklaarde, welke minister bij dergelijke benoeming *medewerkt* en *tot wiens departement zij behoort*. Het geachte lid wist nog al vlug over die moeijelijkheden heen te springen. Hij vond de zaak zeer eenvoudig: eene benoeming tot minister *behoort* eigenaardig tot den werkkring van het departement van justitie. Deze minister van justitie *werkt* dus *mede* tot het benoemen zijner ambtgenooten, en »ten einde van die *medewerking* te doen blijken" (zoo spreekt de grondwet), moet hij die besluiten met den koning onderteekenen? »De minister van justitie is de waker voor de grondwet. Alle grondwettige vraagstukken, die zich opdoen, worden door dien minister behandeld en beoordeeld. Ontwerpen tot herziening of voorstellen tot uitlegging der grondwet worden door dien minister voorgedragen." Dit is de leer van den heer SCHOONEVELD. Men moet hem niet vragen, hoe hij daaraan komt of hoe hij haar bewijzen zal? dan zou hij bitter verlegen zijn en eene bill van indemniteit voor zich zelven vragen. Wat zouden die *voorstellen tot uitlegging* der grondwet wezen? Waarom moeten de ontwerpen tot herziening alleen van den minister van justitie komen? Waarom moet hij meer voor de grondwet waken dan zijne ambtgenooten? In dat geval had de grondwet voor alle mogelijke besluiten de mede-onderteekening van den minister van justitie moeten bevelen.

Doch waarom aan den heer SCHOONEVELD vragen te doen, omtrent welker oplossing hij het met zich zelven nog niet eens is? De minister van justitie moet het doen, of de minister die aftreedt. Het laatste is al even ongerijmd als het andere. Zoo men al immer van *medewerking* van eenen minister bij de benoeming van eenen ambtgenoot spreken kon, zal dit wel bijna nimmer met den aftredenden minister het geval zijn. Veelal zou het zelfs onmogelijk zijn, indien het ontslag oogenblikkelijk verleend wordt: want dan zal hij reeds ontslagen zijn, vóór dat zijn opvolger benoemd is; anders had men twee ministers bij hetzelfde departement.

De heer LUZAC had weder eene andere leer. De oudste der ministers moest mede-onderteekenen; maar wie nu, de oudste in jaren of die het langst minister geweest is? Maar waarom *werkt* die minister meer *mede* dan zijne ambtgenooten? waarom *behoort die mede-onderteekening meer tot zijn departement* dan tot het hunne?

Deze onzekerheid, wie mede zoude moeten onderteekenen, bewijst, in welke moeijelijkheden men vervalt, wanneer men de duidelijke letter eener wet verlaat om zijne eigene willekeur daarvoor in plaats te stellen; beter ware het geweest te erkennen, dat men in 1840 zijne roeping miskend had, dan nu zich niet naar de grondwet te willen schikken. Die onderwerping zou nog geene goedkeuring bewijzen.

Eene geheel nieuwe staatsregtelijke leer werd door den heer VAN DAM VAN ISSELT gepredikt. De slotsom van diens redenering is, dat de letter van artikel 75 en 76 der grondwet stellig tegen zijne vordering eener mede-onderteekening is, doch dat men zich om de letter niet bekommeren moet, maar de bedoeling der opstellers moet volgen. Het is zeer mogelijk, dat men in ons vaderland, gelijk dat lid zegt, »nog weinig denkbeeld heeft van constitutionele begrippen." De voorbeelden daarvan zouden gemakkelijk te leveren zijn, te beginnen met hem zelven. In welk land evenwel, van gezonde constitutionele begrippen zal men meenen, dat men de letter der constitutie straffeloos wegwerpen mag, ten einde zich aan eene *niet* uitgedrukte bedoeling des wetgevers te houden? De natie kent de grondwet niet anders dan als een boekske, zegt de heer VAN DAM. In deze eigene zitting leverde dat lid het bewijs, dat hij het dan niet eens nog zoo ver heeft kunnen brengen: want dan zou hij artikel 139 daarin gelezen hebben, en dit zou hem verboden hebben, om vóór de wettigheid eener daarmede in strijd gedane verkiezing te spreken en te stemmen.

Over de vraag, *tot wiens departement* het benoemen van ministers *behoort*, stapt de heer VAN DAM heen. »Dat zal hij nu niet onderzoeken."

De heer VAN HALL verdedigde zijne zaak ook zeer ongelukkig. Hij beriep zich op vele andere koninklijke besluiten, welke mede door geenen minister gecontrasigneerd werden. Dit was eene zuivere *petitio principii*. Want het een kon zoo onwettig zijn als het andere. Het bewees niets dan het gebrek aan oordeel en juistheid van den minister. Even weinig bewijst het, wanneer hij ter zijner verdediging aanvoert, dat de koning *naar welgevallen* zijne ministers benoemt. *Naar welgevallen* kan niet — zoo als de heer VAN DAM goed aanmerkte — beteekenen, zonder zich om wet of regt te bekommeren. De mede-onderteekening brengt geenen dwang te weeg. Zij belet 's konings vrijheid geenszins.

Den heer VAN HALL te hooren zeggen, dat de benoemde minister voor zijne benoeming verantwoordelijk is, mag men weder als een staaltje van des ministers verwarde hoofd aanzoeken. De minister zal dus verantwoordelijk zijn voor eene daad, gepleegd vóór dat hij minister was en waarvan hij dus geenszins de verantwoordelijkheid op zich kon nemen?

De Kamer heeft onlangs nieuwe bewijzen harer zwakheid gegeven. Zij ondervindt nu waarheen zulke zwakheid leidt. Zelfs de mogelijkheid en het volstrekt noodzakelijke te verwerpen, laat men zich daardoor ontsnappen. Bij de gevolgen zoo van deze als andere hunner handelingen, zal zij zich telkens kunnen toeroepen: *tu l'as voulu*, DANDIN! *tu l'as voulu*, DANDIN!

Buitenlandsche berigten.

TURKIJE.

Konstantinopel, 3 *oct.* De meening, dat de Grieksche revolutie van de Russische partij is uitgegaan, is hier zoodanig gevestigd, dat bij niemand bijna een tegenovergesteld gevoelen ingang zou vinden. Het wantrouwen der Porte neemt met iederen dag toe en de berigten, welke zij over den toestand der vorstendommen, over de stemming in Bosnië, over de vermetelheid der Montenegrijnen, en over het gedrag van den generaal *Lieven* in Belgrado ontvangt, schijnen haar in het geloof te versterken, dat de uitbreidingszucht en de druk van Rusland naar het westen en zuiden, welke dagelijks toenemen, spoedig tot de eene of andere uitkomst moet leiden. (*A. A. Z.*)

RUSLAND en POLEN.

Warschau, 14 *oct.* Uit de bepalingen omtrent de dienstpligtigheid der joden blijkt, dat het niet zoo zeer te doen is, om het leger door joodsche rekruten te versterken, als wel om de joden tot den landbouw en een gevestigd leven uit te lokken. De door de regering aangestelde rabbijnen zijn vrij van de dienst, zoo lang zij hun ambt vervullen. Joden, die het meesterschap verkregen hebben, en als meester in eenige fabrijk of eenig bedrijf werkzaam zijn, zullen

eveneens vrij zijn. Joodsche landbouwers, die op staats- of particuliere gronden niet afzonderlijk, maar bij koloniën gevestigd zijn, zullen, wanneer zij-zelven zich werkelijk met den landbouw bezig houden, onder de volgende voorwaarden van de dienst bevrijd zijn: wanneer eene joodsche kolonie ten minste uit tien joodsche huishoudingen, welke ieder 40 mannelijke leden tellen, bestaat, dan zal deze kolonie 50 jaren lang van de krijgsdienst bevrijd zijn. Joden, die eene volslagen boerderij, met alle noodige toestellen, voor den landbouw hebben ingerigt zullen, in ieder geval, vrij zijn, waar zij zich ook vestigen. Deze bevrijding treft niet alleen de landbouwers zelve, maar al hunne afstammelingen in de regte lijn. Gedoopte joden of de zoodanigen, die vóór de algemeene rekrutering gedoopt verlangen te worden, zullen vrij zijn van de conscriptie, indien zij hun verlangen werkelijk uitvoeren. Men hoopt van deze maatregelen, dat dezelve, uit vrees voor de dienst, de Poolsche joden tot eene geregelde en gevestigde levenswijze zullen nopen, terwijl zij thans, gestadig rondzwervende, door allerlei kwade praktijken hun onderhoud zoeken.

DUITSCHLAND.

Gernsheim, 21 *oct.* Gisteren avond werd hier alles met schrik vervuld, ten gevolge van eene botsing tusschen twee stoombooten op den Rijn; gelukkig ging daarbij echter geen enkel menschenleven verloren, hoe aanzienlijk overigens de schade ook zij. Tegen acht uur stieten tusschen hier en Rheindurkheim de stoombooten *der König* en *Leopold* zoo hevig tegen elkander, dat de laatste terstond in den grond geboord werd. Terwijl *der König* omkeerde, ten einde de om hulp roependen te redden, was het grootste gedeelte der stoomboot *Leopold* reeds gezonken; met moeite slechts kon men de personen bergen. Alle goederen zijn gezonken, waaronder ook een reiswagen. 70 of 80 personen moeten zich op de verongelukte boot bevonden hebben. Zij kwamen, grootendeels van alles ontbloot, hier aan; vrouwen werden in onmagt aan land gebragt.

Van den Mein, 16 *oct.* Brieven uit Brussel bevestigen de tijding, dat tegenwoordig tusschen Frankrijk en België weder onderhandelingen wegens een handelsverdrag plaats vinden. Het is zeker, dat dezelve door Frankrijk aangezocht en geopend werden, voornamelijk uit vrees dat België een verdrag met het Duitsche tolverbond tot stand mogt brengen, waardoor de Fransche invloed in dit land benadeeld kon worden. Of dezelve tot eenen goeden uitslag zullen leiden, betwijfelen zelfs de aanhangers der Fransche partij in België. In hoeverre daarentegen het beoogde doel, de verhindering namelijk eener toenadering van dit land tot Duitschland, daardoor bereikt zal worden, zal het vervolg leeren. Van de andere zijde mag ook niet onopgemerkt blijven, dat men in België de onderhandelingen met het tolverbond als een middel bezigt, om de ijverzucht van Frankrijk op te wekken, en dit land tot concessiën wil aansporen.

ENGELAND.

Londen, 21 *oct.* De beurs was heden verlaten, daar iedereen zich bezig hield met de parlementsverkiezing voor de stad Londen, waarvan de uitslag heden namiddag ten 4 ure was, de herkiezing, met eene meerderheid van bijna 200 stemmen, van den heer *Pattison*.

— Het is voor de gewone regtbanken, dat is voor den jury, dat *O'Connell* te regt zal moeten staan. De gewone loop van zoodanig regtsgeding — en die loop zal waarschijnlijk ook thans met *O'Connell* gevolgd worden — is deze:

Bij het het openen der zitting — dat eerlang moet plaats hebben — moet de zaak gebragt worden voor den grooten jury, die zoo veel is als eene kamer van beschuldiging. Het gouvernement heeft — zoo vermeenen wij ten minste — het regt, om de zaak *ex-officio*, onmiddellijk voor den kleinen jury, of jury van vonnissing te brengen; maar van dit regt maakt het zelden gebruik, en dit zal het waarschijnlijk ook thans niet doen.

De zaak van *O'Connell* zal, waarschijnlijk den eersten dag der zitting, voor den grooten jury worden gebragt. De groote jury is zamengesteld uit notabele burgers, meestal zoodanigen, die openbare ambten bekleeden. Aan dezen jury wordt het *indictment* of de acte van beschuldiging onderworpen, en het is, na de verklaringen der getuigen gehoord te hebben, dat hij daarover beraadslaagt. Daarna keert hij in de gehoorzaal terug met een *verdict* (eene verklaring) van *true-bill* of *no-bill*. In het eerste geval is de beschuldiging gegrond; in het tweede geval is dezelve dit niet. Wijl er zelden andere dan genoegzaam blijkende beschuldigingen aan den grooten jury worden onderworpen, is de verklaring, welke dezelve uitbrengt, meestal een *true-bill*. Alsdan wordt de zaak overgebragt voor den specialen jury. Die jury telt aanvankelijk eene naamlijst van 48 leden, maar wordt door de faculteit, welke iedere partij heeft, om er 12 te [illegible], tot op 24 teruggebragt.

»Uit deze 24 wordt voorts bij het lot het twaalftal bepaald, hetwelk kennis van de zaak zal nemen, en nadat ook beide, de beschuldigde en het openbaar ministerie, *recusatiën* uit deze hebben kunnen doen, wordt aan den beschuldigde afvraagd, of hij *guilty* of *not-guilty*, dat is, als zijne schuld erkennende, of zijne schuld ontkennende, wil pleiten. Pleit hij *guilty*, zoo wordt hij zonder vonnissing, en op eigen bekentenis veroordeeld; die bekentenis is alsdan tevens een beroep op de goedertierenheid van het hof; pleit hij *not-guilty*, zoo neemt het gewone regtsgeding zijnen loop.

Toen *O'Connell* in 1831 gearresteerd werd, sloeg de groote jury een *true-bill* tegen hem. Aanvankelijk pleitte hij *not-guilty*, maar weldra veranderde hij van besluit en zette hij zijne verdediging voort, onder het erkennen van schuld. Het toenmalig gouvernement, dat van lord *Grey*, zette de zaak niet ten einde door; maar ditmaal gelooft men niet, dat zulks wederom het geval zal zijn.

FRANKRIJK.

Parijs, 22 *oct.* Eene door den heer *Achereau*, op het plein *la Concorde*, genomene proef, om Parijs door middel van het galvanismus te verlichten, is volkomen naar wensch uitgevallen. De toestel bestaat uit eene kolom van 200 paren, bestaande ieder uit de volgende in elkander ingeboschte stukken: 1o. Eene glazen buiten-pokaal; 2o. in die pokaal een cijlinder van steenkool, aan de beide einden open en dobberende in het in de eerste pokaal vervatte zwavelzuur; 3o. in den cijlinder van steenkolen eene poreuse porseleinen pokaal, bevattende water, tot op 15 graden gezuurd (met zwavelzuur). Dit stuk vervangt het lapje laken der gewone kolommen; 4o. eindelijk in de porseleinen pokaal een cijlinder van een mengsel van zink, in gezuurd water dobberend. De kolom was in het paviljoen van Rijssel gesteld; de twee, van hare beide polen uitgaande en in gepunte steenkool uitloopende geleiders, loopen in een' luchtledig gemaakten ballon, waarin zij zich op korten afstand ontmoeten. De beide vloeistoffen van tegenstrijdigen aard leveren, bij hare vereeniging, een licht, zoo zacht, dat het gemaakt schijnt om het oog te doen rusten en evenwel zoo groot, dat het, wij durven niet bepalen hoeveel, gaz-vlammen kan vervangen.

BELGIE.

Brussel, 21 *oct.* Men leest in den *Nouvelliste de Verviers*: »Door de Engelsche stoomboot *l'Akhbar* hebben wij tijdingen ontvangen uit Singapore, welke belangrijk zijn voor geheel België, en vooral voor Verviers. Wij zien daaruit, dat onze landgenoot, de heer *Moxhet*, Belgisch consul te Singapore, in de maand februari ll. van daar vertrokken is, om handels-onderzoekingen op het eiland Java te doen, van waar hij eerst in de maand julij is teruggekeerd.

Terwijl hij den uitslag zijner reis en belangrijke inlichtingen voor den handel, — welke later aan de de kooplieden en industriëlen van België zullen worden medegedeeld, — op het papier bragt, ontving de heer *Moxhet* last van onze regering, om zich naar China te begeven, ten einde de vijf havens van Canton, Amoy, Tu-Chow, Ning-Po en Schang-Hao te bezoeken, welke naar het Engelsche verdrag voor den Europeschen handel openstaan, en om vervolgens aan zijne regering den uitslag van zijn bezoek, en alle noodige inlichtingen voor den handel mede te deelen.

Men begrijpt ligtelijk het nut van zoodanige zending, en wij zijn overtuigd, dat niemand beter geschikt was dezelve te vervullen dan de heer *Moxhet*.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 23 *oct.* In de afgeloopene week zijn te Scheveningen, van de Engelsche kust, met steurharing aangekomen twee pinken, toebehoorende aan de reeders *D. Hoogenraad* en *A. Mos*; eerstgemelde heeft slechts 17000 en laatsgemelde 23000 stuks aangebragt. De berigten omtrent deze visscherij luiden ongunstig.

's Gravenhage, 24 *oct.* Gisteren is de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij dag en bij avond vergaderd geweest, om te beraadslagen over het ontwerp van adres, in antwoord op de troonrede, welk ont des avonds is aangenomen en aan de Eerste K verzonden, die deswege aanstaanden donderdag deren zal.

's Hertogenbosch, 23 *oct.* Van goederhand ver men wij, dat het bestuur van het provinciaal genoots van kunsten en wetenschappen in Noord-Braba in deszelfs onlangs gehouden vergadering, de ver deling, ingekomen op de door het genootsch 1840 uitgeschreven prijsvraag:

»Eene beredeneerde opgave van de merkwaardig »verhandelingen en geschriften, welke over het o »ginnen en bebouwen van woeste gronden, in »provincie Noord-Braband, gedurende de laatste »tig jaren zijn in het licht verschenen; met eene »oordeeling dier geschriften, gegrond op de pl »gehad hebbende ontginningen," en geteekend het motto:

»*Si mihi quid prodit, statim accenso* etc." heeft bekroond met de zilveren medaille van het nootschap, en het, bij de opening van het bij verhandeling gevoegde biljet gebleken is, dat de sch ver dier verhandeling is de door zijnen letterku gen arbeid zoo gunstig bekende dr. *C. R. Herm* lid van onderscheidene geleerde genootschappen, tor van het stedelijk gymnasium en archivarius stad 's Hertogenbosch, alsmede bibliothecaris van provinciaal genootschap van kunsten en wetens pen in Noord-Braband.

Leeuwarden, 22 *oct.* Omtrent de Turfsjalk, welke wij de vorige week melding maakten, heb wij nadere en wel gunstige berigten ontvangen, wij met genoegen mededeelen. De mast van schip is werkelijk door den bliksem getroffen en brand gestoken, en daarna ook de bovenlast gedaan. Door de gunstige ligging van het schip aanzien van den wind en door de welberadenheid inspanning van den schipper met zijn gezin is tuig niet beschadigd en de brandende bovenlast delijk in zee geworpen, waardoor de verdere br van het schip is voorgekomen. De schipper kon da na des anderen daags morgens onder zeil gaan en behouden in Holland aangekomen.

De scheur in den muur van de kerk van St. Parochie was reeds vroeger ontstaan.

Tiel, 21 *oct.* Zonder dat de justitie voor als is mogen slagen, den schuldige te ontdekken, ve men wij, dat er in den nacht van den 15den op 16den dezer te Zalt-Bommel een belangrijke dief is gepleegd, ten huize van zekeren horologiema *Adrianus Cornelis Gottschalk* aldaar. Door mi van uitwendige braak, wisten de dief of dieven in den winkel en het woonvertrek des bewoners te dringen, alwaar men, behalve eene somma van aan gouden en zilveren muntspeciën, vijf stuks nie ongerepasseerde zilveren horologiën, (op de voorzien van het merkteeken *D. D. Neveren*, den) buit maakte.

Brummen, 24 *oct.* In de vergadering van kies uit het 4de district voor den landelijken stand vorige week alhier gehouden, is tot lid der provin staten van Gelderland gekozen, Mr. *J. T. B. van selt*, kanton-regter in het kanton Apeldoorn, en ter vervanging van wijlen Mr. *P. P. Everts*.

Ingezonden stukken.

Belasting op de inkomsten.

Het schrikbeeld eener belasting op de ink waart sedert eenigen tijd op eene zorgwekkende in ons land rond. Het dreigt ons van uit min ontwerpen; het huist in onze parlementaire K het spookt in de kolommen onzer dagbladen; het onderwerp der gesprekken van den dag.

Het voorbeeld van Engeland schijnt op de den van velen eenen noodlottigen invloed uitgeoe hebben; want, sedert de *income-tax* aldaar voerd, heeft het denkbeeld, om ook bij ons zu belasting in te voeren, ten einde aan den nood der schatkist — welke wij nog nimmer dan in een staat van nood gekend hebben — te komen, al meer en meer veld gewonnen. In doet het voorbeeld van Engeland eigenlijk zee af. De tijdelijke verlegenheid van het bestuu veroorzaakt door kostbare oorlogen, maakte lande eene buitengewone heffing onvermijdel nam de *income-tax* te baat, geenszins, om die als zoo bij uitstek billijk en gepast e maar als noodmiddel, wijl men geen kans z andere wijze de noodige gelden te verkrij

eenige wat die aldaar ingevoerde belasting bewijst is, dat eene natie, die vertrouwen stelt in hare regering, zich ook de zwaarste offers getroost, wanneer zij overtuigd is, dat die offers in het belang der eer en waardigheid des lands, in het belang van den handel en de algemeene welvaart, in het belang van het staatscrediet onmisbaar noodig zijn. Het waren geheel buitengewone omstandigheden, welke het Britsche ministerie drongen toevlugt te nemen tot eene belasting, welke hetzelve zonder den drang dier omstandigheden ongetwijfeld nimmer gekozen zou hebben.

Het Engelsche ministerie had daarbij in die omstandigheden een krachtig motief voor buitengewone maatregelen. Het mogt met vertrouwen de natie wijzen op de roemrijke, en in de gevolgen voor de materiële welvaart des lands hoogstgewigtige uitkomsten der kostbare krijgs-operatiën; het was sterk door de bewustheid van die oorlogen te hebben gevoerd met die inzigten van hoogere staatkunde, welke gevorderd worden in hen, die het bestuur der algemeene belangen in handen hebben, in een zoo eminent handeldrijvend en industriëel land, hetwelk, om zich te handhaven in den hoogen rang, dien het in de rei der volken bekleedt, naar geheel andere beginselen moet bestuurd worden dan de kleine rijken, wier betrekkingen buiten derzelver beperkte grenzen weinig beduidend zijn, wier invloed geen noemenswaardig gewigt aanbrengt in de schaal der wereldpolitiek.

Hoe geheel anders is de verhouding der zaken bij ons! Ook bij ons heerscht nood. De ledige schatkist, de schrikbarende te-korten schreeuwen om hulp, — dat is waar. Doch hoe is die schatkist zoo ledig geworden? hoe zijn die te-korten ontstaan? van waar die achterlijkheid? welke gewigtige en buiten menschelijke berekening liggende gebeurtenissen hebben ons in dien staat van ellende en genoegzaam van insolventie gebragt? wat is het toch, waarop *onze* regering wijzen kan, om zich te regtvaardigen wanneer zij bij vernieuwing zware offers van de natie vraagt?

Hebben wij roemrijke oorlogen gevoerd te water of te lande? Hebben wij legers op de been moeten brengen, vloten moeten uitrusten om vrijheid en onafhankelijkheid te beschermen, of om onzen handel en betrekkingen uit te breiden in vreemde werelddeelen? of zijn onze dijken doorgebroken en heeft de verbolgene zee een goed deel van den aan haar eens ontwoekerden bodem overplast? of hebben aardbevingen, brand, hongersnood of pestilentie ons land geteisterd en onze steden verwoest?

O neen, wij leefden in vrede met alle mogendheden; rustig en stil was het van binnen; geene bijzondere natuur-rampen noch calamiteiten, van welken aard ook, troffen ons; wij werden door Gods goedheid van dat alles verschoond, en waren in dat opzigt zelfs meer dan andere volken gelukkig. En toch zijn wij op eene schromelijke wijze achteruitgegaan; toch zitten wij niet minder diep in den financiëlen nood, dan of oorlogen en rampen van den zwaarwigtigsten aard ons hadden getroffen. Toch is het zoo ver met ons gekomen, dat het woord staats-bankroet tot in onze wetgevende vergadering heeft weergalmd! Nog eens, — waarop mag onze regering zich beroepen, wanneer zij nieuwe drukkende lasten voorstelt? Waarop anders dan op de jammerlijke resultaten eener onberadene volharding, eener ongehoorde wanordelijkheid in het financie-wezen? Waarop anders dan op de verwarring en de verlegenheid, waarin men door de kortzigtigheid, weifelzucht en onbekwaamheid van vroegere en latere bewindslieden gedompeld is?

Welk een hemelsbreed onderscheid tusschen de motiven voor eene *income-tax* in Engeland en die bij ons te lande! Of, denkt men, dat het onverschillig is, uit welke oorzaken de financiële nood is ontstaan? Denkt men, dat het genoeg is, te zeggen: de schatkist is leeg, en er is zoo en zooveel te kort, ergo, moet de natie maar belast worden, ten einde de schatkist weer gevuld en de te-korten gedekt zijn? Denkt men, dat er evenzeer goedschiks zal worden betaald, of men *al* dan of men *niet* overtuigd is van eene goede behartiging van 's lands belangen? Denkt men, dat onze beurzen even gereedelijk zullen geopend worden, om de uit zulke jammerlijke oorzaken ontsprotene behoefte te dekken, als die in Engeland, waar men overtuigd is, dat de behoefte het gevolg is van groote maatregelen, welke in verband staan met de eer en welvaart des volks? Denkt men, dat, gelijk de Engelschen zonder misnoegen hunne offers brengen, als prijs voor groote verkregene uitkomsten, waarvoor zij hunne regering dank schuldig zijn, — alzoo evenzeer zonder misnoegen de Nederlanders hunne offers zullen brengen, als boete voor de feilen en verkeerdheden van hun staatsbestuur? Ja, wat meer is, als hulpmiddelen om der regering in staat te stellen bij voortduring den weg te blijven bewandelen, welke onmisbaar ten verderve leidt?

O, wie dat alles denkt en onderstelt, die moet wel zeer oppervlakkig de zaken bezien. — De Nederlandsche natie is boven alle beschrijving lijdzaam; de geschiedenis der laatste 12 jaren kan daarvan getuigen; wat niet al mantels der liefde waren er noodig om het gebeurde te bedekken! Maar alles heeft zijne grenzen, zelfs het geduld van eenen Nederlander. Veel geest en leven is er, wel is waar, nog niet bij de natie; maar er is toch onmiskenbaar een begin van ontwaken; men begint meer acht te geven op de publieke zaken; meer in te zien, dat de regering er is om het volk; de geestdoodende sluimerzucht, die vroeger schier allen bevangen had, begint te wijken; men wrijft zich de oogen uit, ziet om zich heen en begint te vragen: waar zijn wij? en wat doet men met ons? en waar eenmaal het ontwaken begint, daar wordt het allengs algemeen, en die vroegere slaapdeuntjes van geloof en vertrouwen hebben daar uitgediend. — Ja, de Nederlandsche natie is eene voorbeeldeloos rustige en lijdzame natie, maar zij gevoelt het zeer goed, wanneer men haar in de beurs tast; en die gevoeligheid wordt grooter, naarmate zij meer ontwaakt, en naarmate zij bespeurt, dat de beurs, ten gevolge der menigvuldige grepen, die er reeds in gedaan zijn, ledig begint te worden.

Mogt de regering toch acht geven op de teekenen des tijds en zich wachten voor eene gevaarlijke zorgeloosheid. Mogt zij het wel bedenken, dat eene belasting op de inkomsten in het tegenwoordige tijdstip eene allerongunstigste werking zal doen op de gemoederen, welke ten gevolge der menigvuldige teleurstellingen, bij den reeds zoo zwaren druk der lasten en bij den toenemenden achteruitgang van schier alle takken van bestaan meer en meer prikkelbaar worden!

Men overwege het wel, hoe veel zwaarwigtige bedenkingen — door de ministers zelven met levendige kleuren voorgedragen — er tegen zulk eene belasting, in het afgetrokkene beschouwd, reeds bestaan; en men overwege er bij welk een voorkomen van hatelijkheid die belasting verkrijgt en steeds behouden zal, zoo lang bij de natie niet algemeen de overtuiging bestaat, dat die belasting *onvermijdelijk noodzakelijk* is. — En die overtuiging ontbreekt!

Men weet het zeer goed, dat er een aanzienlijk te-kort bestaat; men weet het zeer goed, dat het evenwigt tusschen de ontvangsten en uitgaven verbroken is; dat dit hersteld moet worden; dat het crediet gehandhaafd moet worden en dat er buitengewone maatregelen tot dat redrès noodig zijn; — maar men ontkent vooralsnog, dat de orde niet kan hersteld worden zonder de invoering van nieuwe, drukkende lasten. — Men wil in de allereerste plaats de herstelling van 's rijks financiën gezocht hebben in groote, veel omvattende, stelselmatige vereenvoudigingen en bezuinigingen; men wil een spaarzaam staats-bestuur, op vaste grondslagen gevestigd; men wil, dat de regering eerst al het mogelijke zal doen om de uitgaven te verminderen, alle omslagtigheid en luxe met stoute hand afsnijde en eene staats-huishouding vestige, evenredig aan de hulpmiddelen des lands; en zoolang daar niet aan voldaan is, zoolang erkent men die gepretendeerde noodwendigheid van nieuwe lasten niet. — Maar heeft de regering eens aan dien duizendmaal geuiten wensch om bezuiniging voldaan, en blijkt het dan, dat er om alles in eens af voor goed effen te maken, evenwel nog een buitengewoon offer noodig is, — dan maar ook dan eerst, zal de natie der regering gaarne ondersteunen, ja, met geestdrift dat offer brengen op altaar des vaderlands. Zoo zij het! —

R. oct. 1843. V. W

Vereenvoudiging en bezuiniging.

Dit is de leus van den dag! Reeds jaren, en van tijd tot tijd, meer en meer in ieders mond, en, als men de woorden gelooven mag, ieders doel, ieders wensch! In de laatste dagen vooral hebben dezelve in 's lands vergaderzaal en daar buiten, bij ministers, vertegenwoordigers en volk weergalmd. Het is algemeen erkend, dat, zonder vereenvoudiging en bezuiniging, het vaage vaderland niet te redden is; men verschilt alleen in doel en middelen; de een wil langzaam werkende, de andere doortastende maatregelen; velen vooral willen eene herziening der grondwet.

Ook ik geloof, dat alleen door eene herziening der grondwet afdoende vereenvoudiging en bezuiniging kunnen worden te weeg gebragt; maar ik houde het tevens daarvoor, dat dit doel niet *zal* worden bereikt, omdat de wijze van herziening, bij het 11de hoofdstuk der grondwet voorgeschreven, daaraan in den weg staat. Dit in alle bijzonderheden aan te wijzen, zal wel onnoodig zijn; de zoogenaamde herziening van 1840 is nog versch in elks geheugen. Eene eerste wijziging zoude, mijns bedunkens, moeten plaats hebben in de 2de § van art. 230, waarbij alleen eene volstrekte meerderheid en niet die van drie vierde werd gevorderd; deze en eene verbeterde wet op het stem- en kiesregt daargesteld zijnde, zoude men van den goeden wil van Z. M. en hoogstdeszelfs raadslieden zoodanige voordragten mogen te gemoet zien, waardoor, ingevolge de dringende en erkende behoefte der natie, eene zoodanige wijziging in al de deelen der grondwet kan plaats grijpen, dat daaruit afdoende vereenvoudiging en bezuiniging voortsproten, en zulks zoo wel in het algemeen, als in de gewestelijke en plaatselijke besturen. — Deze alle vereenvoudigd, zouden er niet enkele tonnen gouds, maar millioenen kunnen worden bezuinigd, en daaraan is behoefte! Wat de heer VAN RECHTEREN en anderen daarover schreven, wat onderscheidene vertegenwoordigers daarover in hunne redevoeringen aangegeven hebben, gaat niet verloren!

Intusschen, daar eene zoodanige herziening en herstelling zeer lang kan achterblijven, houde ik het pligt voor iederen burger, om daar, waar hij vermeent, dat nu reeds dadelijke bezuiniging mogelijk is, zulks kenbaar te maken. Ik heb bevorens in de *Arnhemsche Courant* betoogd, welke bezuinigingen en vereenvoudigingen er in het bestuur der gemeenten zouden kunnen plaats hebben en wenschelijk zijn; ik heb in hetzelfde blad van 30 maart ll. aangetoond, hoe bevorens het werk der patenten werd behandeld, en hoe thans; en het eenvoudige, doeltreffende en zekere van het oude, boven het tegenwoordig zoo omslagtige en onzekere, aangetoond. Ik kies nogmaals dat blad, om een enkel punt van vereenvoudiging en bezuiniging op te geven.

Ik vind daartoe aanleiding in de redevoering van Zijne Excell. den minister van binnenlandsche zaken, *Staats-Courant* van 11 oct. ll., *Bijvoegsel*, bladz. 2, alwaar Z. Exc., mededeelende eene circulaire, aan de heeren gouverneurs gerigt, om te vernemen de gedachten van Hun H. Ed. Gestr. en van gedeputeerde staten, aangaande zoodanige objecten van administratie, als welke direktelijk door de heeren gouverneurs en gedeputeerde staten, zoo al niet door de plaatselijke besturen zelve, zouden kunnen worden afgedaan; te kennen geeft, dat de antwoorden daarop bewijzen, hoe moeijelijk het zelfs voor gouverneurs en gedeputeerde staten is, om zaken van eenig belang ter behandeling buiten het centraal bestuur aan te duiden, wanneer men de grondslagen, waarop ons staats-organismus berust, niet wil omkeeren; en dat, indien de regering aan alle punten, welke in die antwoorden worden aangeduid, wilde toegeven, dan nog hierdoor naauwelijks een enkele commies bij het departement van Z. Exc. zoude kunnen worden bespaard.

Het is mij onbekend welke antwoorden de minister heeft gekregen; ik ken al de betrekkingen niet tusschen de gewestelijke en het hoogere bestuur; zij liggen buiten mijnen werkkring, en ik neem dus gaaf het gezegde van den minister aan, dat, bij het bestaande organismus, geen enkele commies kan worden bespaard; en het zal dan waarschijnlijk aan het organismus zelve haperen, dat daar niet meer bespaard kan worden.

En echter, is het niet bij dat ministerie, dan toch bij het gewestelijk en gemeentelijk bestuur kan er veel vereenvoudigd en daardoor veel bezuinigd worden.

Ik noem uit vele punten de wijze van aanschaffing en betaling der *zegels voor de registers van den burgerlijken stand*. Dit geschiedt in Zuid-Holland jaarlijks aldus:

1o. de gouverneur vraagt bij circulaire aan de plaatselijke besturen het getal der waarschijnlijk benoodigde zegels;

2o. het plaatselijk bestuur geeft een getal op;

3o. de gouverneur, na de zegels te hebben aangeschaft, zendt dezelve aan de plaatselijke besturen bij circulaire en nota.

4o. Het plaatselijk bestuur berigt den ontvangst.

5o. Het plaatselijk bestuur zendt vervolgens bij geleidende brief de daarvoor verschuldigde gelden aan den gouverneur;

6o. De gouverneur berigt weder den ontvangst dier gelden.

Welk eenen omslag voor gewestelijk en plaatselijk bestuur; welke onkosten van drukken, inpakken, verzending als anders, mijns inziens, niet overeenkomstig met den hoogen rang des gouverneurs, die hierdoor belast wordt met werkzaamheden zonder eenig nut of doel! Of is het geen noodelooze omslag zes malen met meer dan 200 plaatselijke besturen te correspondeeren over de bezorging van zegels, die ieder bestuur binnen geringen afstand zijner gemeente dagelijks bekomen kan, en zich ook bij het aanleggen van suppletoire registers aldaar aanschaffen moet? En is het geene vernedering voor eenen commissaris des konings, daartoe dienstbaar te zijn, en geldelijk comptabel te wezen aan het bestuur der zegel en registratie?

Mij dunkt, wanneer ieder bestuur in deze voor zich zelf zorgde, zou er wel zoo veel worden bespaard als een commies kost; ook wat het geldelijke aangaat wordt alles eenvoudiger, daar de zegels niet dan tegen dadelijke betaling verkrijgbaar zijn.

Het is voorts bij het gouvernement der provincie genoeg bekend, welke moeite het heeft, om de besturen, die nalatig zijn in de tijdige opgave van het benoodigd getal, in het berigten van den ontvangst der zegels, en in de betaling derzelve, daartoe te brengen, en hoe veel tijd er verloopt eer de laatste door allen is geëffectueerd en de rekening deswege kan worden gesloten.

En zoo zijn er meerdere punten: zoo is het met de *attestatiën de vita voor pensioenen;* deze moeten almede bij het gouvernement worden aangevraagd en betaald; zoo was het met de *administratie-kosten der bedelaars-werkhuizen*, waarvan wij nu gelukkig verlost zijn; zoo is het met de verantwoording en teruggave van door de plaatselijke besturen uitgeschoten *reisgelden aan miliciens-vervolgangers* en andere objecten van het departement van oorlog; zoo is het met de verantwoording van bij het bestuur der registatie ontvangen *boeten*, aan de plaatselijke kassen. — Waartoe deze en andere geldhandelingen bij het provinciaal gouvernement?

En hiermede voor ditmaal genoeg!

M, 14 october 1843.

Klaagtoonen bij den afloop der discussiën over de staats-begrooting.

»Aan het einde van dezen gang van zaken staat geschreven: *ondergang van het vaderland en staats-bankroet.*"

Graaf VAN RECHTEREN, *redevoering in de Tweede Kamer, over het 1ste hoofdstuk der begrooting.*

Wanneer men het oog vestigt op de discussiën over de staatsbegrooting voor 1844 en 1845, en op den afloop derzelve, — dan gevoelt men pijnlijke aandoeningen.

Wat is er geworden van het pompeuse programma der Tweede Kamer, vervat in haar antwoord op de troonrede bij de opening der nu afgeloopene zittingen?

Wat is er geworden van die energieke opwelling waardoor het conversie-ontwerp, en met hetzelve de minister ROCHUSSEN viel, waardoor het ontwerp tot vermindering van het getal der geregtshoven schipbreuk leed?

Wat is er geworden van het *nu of nooit*, met ophef aangekondigd als de leus, waaronder men zich vereenigen zou tot redding des vaderlands?

Helaas! en nogmaals helaas!

Het kortstondige krachtbetoon, de veelbeloovende demonstratie, heeft plaats gemaakt voor de oude zwakheid en weifelzucht. Toen het er op aankwam spits te bieden aan het gevaar, — toen, o jammer! vloden die helden; wier hooghartige taal, wier fiere houding de stoutste verwachtingen had doen ontstaan.

De discussie over de begrooting was de toets van den moed en de geestkracht der Kamer. Al wat vroeger loffelijks door haar was verrigt waren flikkeringen van wilskracht, waren schatbare proeven van eenen beteren geest, maar kon alleen waarde en beteekenis verkrijgen, wanneer het zich stelselmatig sloot aan volgende krachtsbetooningen. Zonder dat, verloren die vroegere feiten schier alle waarde; onze toestand werd in geen opzigt daardoor verbeterd; slechts in verband tot eene cordate verwerping der geheele begrooting zouden dezelve heilzaam zijn geweest. Met de verwerping der begrooting zouden dezelve een schoon geheel hebben uitgemaakt, een ontzagwekkend protest hebben daargesteld tegen den geheelen gang van het staatsbeheer; een protest, zoo krachtig, dat der regering geen twijfel kon overblijven aangaande den weg dien zij tot herstel van de diep vervallene zaken had in te slaan. Bij eene zoodanige verwerping waren welligt eenige ministers afgetreden; er zou een zekere schok zijn ontstaan; een panieke schrik zou welligt de effectenbeurs hebben bevangen, en een kreet van verbazing zou er in den lande zijn opgegaan; — maar de krachtsbetooning der Kamer zou een' diepen, heilzamen indruk hebben gemaakt. De oogen der regering zouden in eens geopend zijn geworden voor het licht der waarheid, en de gemoederen der natie voor de hoop en het vertrouwen op eene betere toekomst.

O, zij waren zoo gewigtig die zittingen, toegewijd aan de discussiën over de begrooting! Daar was het brandpunt van het algemeene belang; daar was het strijdperk waar het groote vraagstuk moest worden opgelost, dat reeds zoo lang de gemoederen in spanning en bange verwachting had gehouden. Daar moest het beslist worden, of het tot dusverre gevolgde regeringsstelsel, of liever de beginselloosheid, waarvan de wrange vruchten voorhanden zijn, en hetwelk onmisbaar vroeg of laat tot ellende en ondergang voeren moet, zou worden bestendigd, dan of het vaderland zich zou opheffen uit den langen en zwaren druk, of in de vestiging van orde, strikte spaarzaamheid en openbaarheid het staats-crediet zou worden gered en het vooruitzigt op matiging der knellende lasten zou worden geopend; of de gebrekkige staatswet zou worden verbeterd, en het volk gesteld worden in het genot van eéht vrijzinnige constitutionele instellingen overeenkomstig met de behoeften des tijds en met de waardigheid eener natie, welke bij geene in Europa achterstaat in beschaving, en door geene overtroffen wordt in zucht voor orde en wettelijkheid, in trouw aan haren vorst, en in liefde voor haar vaderland.

Voor al die heilrijke uitkomsten zou de deur geopend zijn geworden, had de Tweede Kamer, getrouw aan hare vroeger geuite gezindheid, haar *veto* uitgesproken over eene begrooting, waartegen, wegens onvolledigheid en wegens het overdreven montant, reeds op zich zelf zoo vele gegronde aanmerkingen waren te maken, doch welke buitendien als uitvloeisel van een stelsel van staats-huishoudelijk beheer, hetwelk men verderfelijk keurde, onaannemelijk moest zijn, wilde men consequent blijven.

Treurig was de uitslag der langgerekte discussiën. Er werden, het is waar, drie hoofdstukken afgestemd, maar zulks is van weinig beteekenis. Die hoofdstukken zullen later met eenige wijziging op nieuw worden voorgedragen en aangenomen; en waarom ook niet? Die aanneming toch zal onzen toestand niet erger noch beter maken. Het groote punt is toch beslist; de zaak in kwestie kan door geene partiële afstemmingen gered worden. Het gold hier eene stelselmatige handelwijze, en deze liet men al dadelijk varen bij de stemming over het eerste hoofdstuk. Van dat oogenblik af aan hadden de ministers gewonnen spel. Het was geenszins de afstemming van deze en gene hoofdstukken, welke hen ongerust kon maken; integendeel het afstemmen van sommige en aannemen van andere hoofdstukken bewees, dat er geene stelselmatige tegenkanting, dat er geene eenheid bestond, en juist in het stelselmatige lag het gevaar.

Op eenige weinige leden na, die zich zelven gelijk bleven, en, ofschoon overwonnen, met eer uit het strijdperk traden, openbaarde zich al spoedig een geest van weifeling en wankelmoedigheid: — de oude transactiezucht nam de overhand. In stroomen van welsprekendheid droeg elk zijne bijzondere inzigten voor, verdedigde zijne bijzondere meeningen nopens verschillende, somtijds ondergeschikte punten; men gispte; men prees; men veranderde van positie naarmate men door den loop der discussiën, of door de tusschenspraken der ministers werd geïnfluënceerd; men versnipperde zijne krachten; alle eenheid ging verloren en men bezweek, zooals in den regel altijd de strijders bezwijken, die zich niet tot een vast geheel aaneensluiten, maar hunne krachten verdeelen.

Gaarne gelooft de natie, dat, en de ministers en de leden der Kamer, hoe verschillend ook hunne houding en hunne redenering was, niets dan het welzijn des vaderlands beoogden, en dat ieder voor zich met de beste bedoelingen sprak en handelde; — maar op den opmerkzamen en belangstellenden beschouwer van dezen parlementairen worstelstrijd maakte dezelve eenen pijnlijken indruk; en ieder, die, zoo als de steller dezes, in de vaste overtuiging verkeert, dat de regering zich op eenen gevaarlijken dwaalweg bevindt, betreurt hartelijk den uitslag der discussiën over de staats-begrooting. Door dien uitslag toch wordt al het bestaande, althans voor een tijdvak van twee jaren, bestendigd; wordt alle grondige herstelling der bestaande grieven, alle stelselmatige afdoende bezuiniging verschoven en eene zoo noodige herziening der grondwet in het onbepaalde verdaagd. Nieuwe, zware offers zullen er van de kwijnende en moedelooze natie worden gevergd; van die natie, die verwachten mogt, dat, na de beëindiging der Belgische geschillen, een tijdperk van verademing voor haar zou aanbreken, die op verligting van lasten hoopte, welke verligting zij bij den achteruitgang van schier alle bronnen van bestaan zoo zeer behoeft.

Ja, landgenooten! wij hebben stof tot treuren, want eene belangrijke hoop is verijdeld. Het *Nieuwsblad* mag triomf kraaijen, een nieuw reukoffer ontbranden, en de vlei-trompet met verdubbelde geestdrift doen klinken voor zijne zegevierende goden, — wij treuren en weeklagen, want de zon des geluks zinkt al meer en meer naar de kimmen, en nacht en nevel dreigt ons al meer en meer te omgeven. De toekomst des vaderlands ligt onheilspellend in het verschiet. — Men denke eens aan nieuwe misrekeningen en te-korten over 1844 en 1845, waartoe de opdrijving der lasten bij steeds voortgaand verval en verarming zoo ligt aanleiding kunnen geven; — aan vermindering of geheele uitblijving van baten uit de Oost; aan oorlog, overstrooming of onvoorziene rampen, welke ons kunnen treffen; — aan de klimmende mismoedigheid des volks, hetwelk bij duizenden aan den bedelstaf gemaakt en waarvan het schamele gedeelte al meer en meer zijnen troost zoekt in dronkenschap en zedeloosheid! Men denke aan dat alles, en men zal ernstige stof tot bekommering vinden, en God bidden, dat hij licht schenke uit de duisternis en het dierbaar vaderland behoede.

R. oct. 1843. V. W.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 25 Oct. 3 El 7 Palm 2 Duim; gew. 0 duim; gev.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.